

Jak pisać nazwę najgłębszej jaskini świata?

Voronia, Voronya, Wronia, Krubera, Krubera- Voronia – te i inne wersje nazwy najgłębszej obecnie jaskini świata pojawiają się w tekstach publikowanych po polsku, wliczając w to teksty w JASKINIACH. Żeby wybrać i przyjąć jedną wersję pisowni trzeba poznać historię jaskini i jej nazwy. Wapienny masyw Arabika w Abchazji, wznoszący się na wysokość ponad 2,5 tysiąca metrów w odległości kilkunastu kilometrów od brzegu Morza Czarnego wcześniej zainteresował badaczy krasu. Na początku XX wieku był tu Eduard-Alfred Martel. Badania terenowe prowadził tu w latach 1909–1910 Aleksander Kruber, rosyjski geograf uznawany za pioniera rosyjskiej nauki o zjawiskach krasowych. Jego imię nosi grzbiet górski na jednej z wysp Kurylskich, a także jaskinia na Krymie. W latach 60-tych gruzińscy badacze-eksploratorzy uznali, że masyw jest obiecującym obszarem dla eksploracji głębokich jaskiń. Jedną ze zbadanych przez siebie studni nazwali jaskinią Krubera. Dalszą drogę w dół blokowały zbyt ciasne do przejścia szczeliny.

Do jaskini powrócono w latach 80-tych w nadziei na pogłębienie o 60 m pobliskiego systemu Arabikskaja. W czasie tych wypraw, głównie prowadzonych przez kluby rosyjskie, powstała druga nazwa jaskini, nadana od wron licznie gnieźdzących się we wlotowej studni. Polskie tłumaczenie tej nazwy to jaskinia Wronia. Polska transkrypcja rosyjskiej nazwy to Woronia. Ukraińscy i rosyjscy eksploratorzy głębokich partii opisywali ją w swoich angielskojęzycznych publikacjach jako „Krubera-Voronja”, choć w angielskiej transkrypcji z rosyjskiego powinno być „Voronya”. Przyjęte jest w kręgach jaskiniowych szanowanie priorytetu nazw nadanych przez odkrywców, z uzasadnionymi odstępstwami, zwłaszcza dla poszanowania języka i tradycji danego miejsca. Z tego powodu nazwa Krubera ma priorytet, a nazwa Woronia przyjęła się w gronie eksploratorów jej najgłębszych części, którzy jednak upowszechnili nazwę podwójną. W dzisiejszym niespokojnym świecie warto docenić, że pierwotna nazwa nadana w Abchazji przez Gruzinów na cześć Rosjanina zachowywana jest przez Ukraińców i Rosjan dominujących w jej eksploracji. W Polsce obcych nazw geograficznych na ogół się nie tłumaczy na polski, a te nazwy, dla których ustaliła się polska wersja, publikowane są w wydawnictwie „Nazewnictwo Geograficzne Świata” wydawanym przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii i udostępnionym na stronach www tego urzędu. Tak więc w JASKINIACH będziemy pisać o jaskini Krubera, ewentualnie o jaskini Krubera-Woroniej.

Grzegorz Haczewski. Informacje o historii eksploracji i nazwy z artykułu A. Klimchouka i in. w Caves.com, nr 8, z przełomu lat 2003/2004